

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 8.12.2011
Sayı: 141

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ektedir. Gereğini arz ederiz. 06.12.2011

Emine Ülker Tarhan
Ankara Milletvekili

Dr.M. Sezgin Tanrikulu
İstanbul Milletvekili

VELİ AĞBABA
Milletvekili

S. Tanrikulu

Binnaz Toprak
İstanbul m.v.

Recep Gürkan
Edirne m.v.

B. Toprak

AYLIN NAZLIK
ANKARA m.v.

Mehmet S. KEŞİMOĞLU
Kırklareli m.v.
Keşimoğlu

SARINE ÖZ
NAÜBA m.v.

U. Ö.

AYSE NEDRET AKOĞA
BALIKESİR MİLLETVEKİLİ

Fatih ÖZKARAK
Tekirdağ m.v.
Fatih Özkarak

Fatih Özkarak

Mehmet Hilal Kaplan
Kocaeli

Haydar Akan
Kocaeli

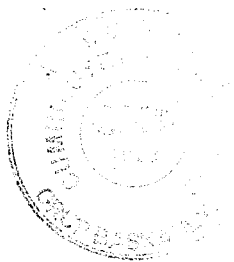
Bülent
Tezcan
Aydin m.v.

Dr. Muharrem İSİK
Erzurum m.v.

İlhan Cemilzade
Bursa

Umut Örs

İhsan Kalkavan
Samsun

GEREKÇE

Uluslararası insan hakları sözleşmelerinde ve Anayasa'da da ifade edildiği üzere yaşama hakkı, cinsel dokunulmazlık ve küçültücü muameleye maruz kalmama hakları korunması gereken en temel haklardır. Anayasa'nın, "Kişinin dokunulmazlığı, maddî ve manevî varlığı" kenar başlıklı 17'nci maddesinde; "Herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir." hükmü yer almaktadır. Ayrıca, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin "İnsan haklarına saygı yükümlülüğü" kenar başlıklı 1'inci maddesinde; "Yüksek Sözleşmeciler, kendi yetki alanları içinde bulunan herkese bu Sözleşme'nin birinci bölümünde açıklanan hak ve özgürlükleri tanırlar" hükmüne yer verildikten sonra, 2'nci maddesinde de yaşama hakkı düzenlenmiş bulunmaktadır.

Ne var ki ülkemizde yaşama hakkını ihlal eden ve ölümle sonuçlanan yüz binlerce suç ile işkence suçu davaların ve cezaların zamanaşımına uğraması sonucunda cezasız kalmıştır. Adalet Bakanlığı'nın verilerine göre, zaman aşımından dolayı faili meçhul 240 bin civarında olayla ilgili dosya ortadan kaldırılmıştır. Güneydoğu'da yaşanan birçok faili meçhul cinayet ve Madımak Katliamı gibi olaylar da zamanaşımına uğramak üzeredir. 1980 yılında öldürülen DİSK'in kurucu başkanı Kemal Türkler'in davası nasıl 2010 yılında zamanaşımından dolayı ortadan kalktıysa bir süre sonra bu davalar da zamanaşımına uğrayacak ve toplum vicdanında onulmaz yaralar açılacaktır.

Adalet, yurttaşların devlete bağlılığını sağlayan ve onu meşru hale getiren yegâne duygudur. Adalet'e duyulan güvenin sarsılması, devletin meşruiyetinin sorgulanmasını da beraberinde getirecek boyutta ciddi bir sorundur.

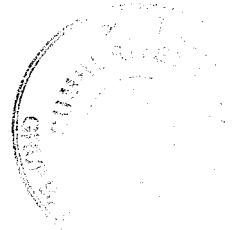
Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Türkiye'de yaşanan faili meçhul cinayetler ve kayıplarla ilgili olarak verdiği kararlarda, "Etkili Bir Resmî Soruşturma Yapma Yükümlülüğü"nün, "Soruşturmanın Olaya Katılan Kişi ve Kurumlardan Bağımsız Olarak Gerçekleştirilmesi Yükümlülüğü"nün, "Soruşturmanın Sorumluların Tespiti ve Cezalandırılmasına Yönelik Yapılması Yükümlülüğü"nün" ve "Soruşturmanın Hızlı ve Makul Bir Aciliyet İçerisinde Gerçekleştirilmesi Yükümlülüğü"nün" ihlal edildiği konuları öne çıkmaktadır. Zamanaşımı mekanizmasının olduğu bir hukuk düzeninde, bu sayılan ihlaller adaletin tecelli etmesini imkansız hale getirecek sonuçlar doğurmaktadır. Özellikle devlet görevlilerinin karıştığı faili meçhul olaylarda ve işkencelerde durum daha da vahim bir hale gelmektedir.

Nitekim Adalet Bakanlığı da 2006'da "Faili Meçhul Olaylar ve Cinayetler Hakkında Genelge" yayımlayarak, "Bir kısım faili meçhul olay ve cinayetlerin aydınlatılmadığı, suç faillerinin yakalanamadığı, öldürülenlerin kimliklerinin sağlıklı bir şekilde tespit edilmeden defnedildiği, bu olaylara ilişkin soruşturmanın yürütülmesinde kimi zaman gerekli özenin gösterilmediği, bu surette suç fail ya da faillerinin tespit edilemeden suçun **zaman aşımına** uğramasına sebebiyet verildiği gibi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine açılan bazı davalarda da soruşturmanın etkili ve yeterli yapılamamasından dolayı ülkemizin tazminat ödemesine mahkûm edilebildiği" sonucundan hareketle soruşturmanın etkili ve yeterli yapılabilmesi için bir takım tedbirler öngörmüştür.

Türkiye'de ölümle sonuçlanan ve işkence ve neticesi sebebiyle ağırlaşmış işkence ve çocuklara karşı cinsel istismar suçlarına ilişkin zaman aşımına uğratılan pek çok olay, TCK'nın 77. Maddesi anlamında "insanlığa karşı suç" sayılabilecek niteliktedir ve insanlığa

karşı suçlarda zaman aşımı hükümleri işlememektedir. Bu husus da dikkate alındığında benzer bir düzenlemenin zamanaşımını düzenleyen diğer hükümlerde de yapılması Türkiye bakımından aynı zamanda da bir gerekliliktir.

Görüldüğü gibi, zamanaşımı resmi olarak da adaletin tecelli etmesini engelleyen başlıca nedenlerden biri olarak sayılmaktadır. Dolayısıyla, en temel insan hakkı olan yaşam hakkı, çocukların cinsel dokunulmazlığı ve kanıtlanması uzun zaman alan ve genellikle de sistem tarafından korunan devlet görevlileri tarafından bu güç kullanılarak işlenen işkence suçları bakımından zamanaşımının uygulanmaması vicdani bir zorunluluk olduğu gibi, yargının daha sağlıklı işmesini sağlayarak devlete ve adalet duygusuna duyulan güveni güçlendirecektir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Ceza kanununun amacı suç nedeniyle bozulan kamu düzenini yeniden sağlamaktır. Bu bakımdan yeterli suç şüphesinin bulunduğu hallerde kamu davası açmak Cumhuriyet Savcısı bakımından bir zorunluluktur. Temel prensip bu olmakla birlikte, kamu davası belirli istisnalar dışında zamanaşımı nedeniyle düşebilmekte ve etkisiz kalmaktadır.

Zamanaşımı düzenlemesi ile amaçlanan, uzun zaman önce işlenen suçlar nedeniyle insanların suç isnadı ile karşılaşmalarının yaratabileceği haksızlığın önüne geçmek ve geçen zaman nedeniyle maddi gerçeğe ulaşmanın güçleşmesidir. Ayrıca bir diğer yönü ile üzerinden uzun zaman geçen suçlar bakımından yapılacak yargılamanın bozulan kamu düzenini tekrar sağlamayacağı da değerlendirilmektedir. Ne var ki yaşam hakkı, çocukların cinsel dokunulmazlığı ve işkence suçlarının soruşturulması ve kovuşturulmasının belli bir süreye bağlanmış olması sadece bozulan kamu düzeninin tesisi bakımından değil; ayrıca kamu vicdanı ve mağdurlar ve maktül yakınları bakımından da ayrı bir anlam ifade etmektedir. Zira bu suçlarla ihlal edilen haklar niteliği gereği diğer hak ihlalleri arasında özel bir önemi haizdir. Özellikle de yaşam hakkının olmadığı bir yerde diğer haklardan söz etmek olanaksızdır. Bu nedenle zamanaşımı uygulamasının failler tarafından suistimal edilmesinin önüne geçilmesi bu suçların zamanaşımından istisna tutulmaları ile mümkündür.

Kanunun 66. maddesinin yedinci fıkrasında ikinci kitabının dördüncü kısmında yazılı ağırlaştırılmış müebbet veya on yıldan fazla hapis cezasını gerektiren suçların yurtdışında işlenmiş olması halinde dava zamanaşımı süresinin uygulanmayacağı düzenlenmiştir. Bilindiği üzere ilgili kısmın başlığı "*Millete ve Devlete Karşı Suçlar ve Son Hükümler*" dir. Bu suçların kovuşturulmasının önemi açık olmakla birlikte salt yurtdışında işlenmeleri nedeniyle bu suçlara tanınan istisnanın katalog olarak belirlediğimiz suçlarda tanınmaması anlaşılmalıdır. Zira millet ve devletin varlığı bireyin varlığına bağlıdır.

Ayrıca, failin kaçması nedeniyle uzun yıllar sonuçlanmayan bu tip davalarda, suç işledikten sonra teslim olan fail cezasını çekerken, kaçan failin cezalandırılmaması durumlarının toplumda yarattığı adalet algısı tehlikeli bir boyuttadır. Bu nedenle yargıya ve devlete olan güven sarsılmaktadır.

MADDE 2- Dava zamanaşımı bakımından öngörülen zorunluluklar ceza zamanaşımı bakımından da geçerli olmakla birlikte konuyu vahim kılan bir yön daha bulunmaktadır. Bu düzenleme mahkeme tarafından verilmiş olan kesin hükmün uygulanmasına engel olmaktadır. Durumun vahameti suçlu veya sanığın adaletten kaçabilmeyi başarması nedeniyle adeta mükâfatlandırılmasından kaynaklanmaktadır. Bağımsız yargı organları tarafından verilen mahkûmiyet kararının devletin cezalandırma yetkisinden feragat ederek yok sayılmasının yaşam hakkı ihlali söz konusu olduğunda kabul edilemeyeceği değerlendirilmektedir. Bilindiği üzere; Anglo Sakson hukukunda ceza zamanaşımı uygulaması bulunmamaktadır.

MADDE 3- Bu kanunla getirilen düzenlemelerin devam etmekte olan soruşturma, kovuşturma ve infaz edilemeyen hükümler bakımından da uygulanmasını, herhangi bir yoruma ya da karışıklığa mahal vermeden, sağlamak amaçlanmıştır.

MADDE 4- Yürürlük maddesidir.

MADDE 5- Yürütme maddesidir.

TÜRK CEZA KANUNU'NDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 66'ncı maddesinin 7'nci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Ayrıca nerede işlenmiş olursa olsun aşağıdaki suçlar hakkında zamanaşımına ilişkin hükümler uygulanmaz.”

- Kasten öldürme (madde 81)
- Kasten öldürmenin nitelikli şekilde işlenmesi (madde 82)
- İşkence (madde94)
- Neticesi sebebiyle ağırlaşmış işkence (madde95)
- Çocukların cinsel istismarı (madde 103)

MADDE 2- 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 68'inci maddesinin 3'üncü fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Ayrıca nerede işlenmiş olursa olsun aşağıdaki suçlar hakkında zamanaşımına ilişkin hükümler uygulanmaz.”

- Kasten öldürme (madde 81)
- Kasten öldürmenin nitelikli şekilde işlenmesi (madde 82)
- İşkence (madde94)
- Neticesi sebebiyle ağırlaşmış işkence (madde 95)
- Çocukların cinsel istismarı (madde 103)

MADDE 3- 5237 sayılı Türk Ceza Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 1- Bu kanun hükümleri devam etmekte olan soruşturma ve kovuşturmalar ile infaz edilemeyen hükümler bakımından da uygulanır.”

MADDE 4- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

